

ÁRSSKÝRSLA 2023

Verkmenntaskóli Austurlands

Ársskýrsla 2023

Verkmenntaskóli Austurlands í Fjarðabyggð var stofnaður árið 1986 og byggir hann á gömlum grunni sem nær allt aftur til ársins 1943, þegar Iðnskólinn í Neskaupstað tók til starfa.

Í boði eru námsbrautir til stúdentsprófs, iðn- og starfsnámsbrautir, framhaldsskólabraut og starfsbraut. Námið er í boði eftir ýmsum leiðum, s.s. í dagskóla, fjarnámi, dreifnámi og helgarnámi.

Sérstaða skólans í dag endurspeglast hvað helst í því að hann er eini skólinn á Austurlandi sem býður upp á fjölbreytt iðn- og starfsnám og er hann í góðum tengslum við atvinnulífið á svæðinu.

**VERKMENNTASKÓLI
AUSTURLANDS**

Samvinna - þekking - árangur

INNGANGUR

Í þessari skýrslu er farið yfir það helsta er viðkemur starfsemi og rekstri Verkmenntaskóla Austurlands 2023.

Skólastarfið gekk vel árið 2023. Nemendum skólans fjölgaði á árinu, það innrituðust fleiri nýnemar og byrjað var að kenna í helgarnámi í húsasmíði sem skýrir hluta af aukinni aðsókn í skólann.

VA tók þátt í ýmsum verkefnum á árinu nefna má Gettu betur, þar sem skólinn náði glæsilegum árangri og komst lið VA í fjöggra liða úrslit. Nemendur í verkgreinum tóku þátt í Íslandsmóti iðn- og verkgreina, Mín framtíð, með góðum árangri og skólinn var með kynningu á starfseminni samhliða þeim viðburði. Fulltrúi frá VA tók þátt í nemendakeppni í rafvirkjun í EuroSkills í Gdansk í Póllandi haustið 2023.

VA hefur lagt áherslu á erlent samstarf. Verkefni eins og Erasmus veitir nemendum okkar einstakt tækifæri til að læra og starfa á alþjóðlegum vettvangi. Þátttaka í þessum verkefnum eykur ekki aðeins þekkingu og hæfni heldur vikkar einnig sjóndeildarhring nemenda og starfsfólks.

Í skólanum er virkt starf umhverfisnefndar, VA er grænfánaskóli og með vottun á öll fimm skrefin í Grænum skrefum í ríkisrekstri og jafnlaunavottun var viðhaldið.

Fab Lab Aust stafræn smiðja var áfram starfrækt á árinu eftir að gengið var frá samstarfsyfirlýsingu árið 2021 til að tryggja rekstur smiðjunnar með árlegum framlögum. Markmið með starfsemi Fab Lab er að auka þekkingu og leikni nemenda, kennara, almennings og innan atvinnulífs á nýsköpun og stafrænum framleiðsluaðferðum.

Á þessu skólaári höfum við átt mörg samtöl og gott samstarf við atvinnurekendur og sveitarfélagið Fjarðabyggð. Fyrirtæki, félög og sveitarfélagið eru gríðarlega mikilvægir hagaðilar skólans og hafa stutt vel við VA, m.a. með styrkjum til tækjakaupa, gefið kennslugögn og með stuðning til reksturs vissra verkefna. Það er allra hagur að í sveitarfélaginu sé öflugur framhaldsskóli. Það er ekki sjálfgefið og því þurfum við að vinna vel saman. Skóli, atvinnulíf og sveitarfélagið. Við erum eitt samfélag! Við erum gríðarlega þakklát fyrir allan þennan mikilvæga stuðning og áhuga.

Framtíðin er björt og við horfum fram á veginn með mikilli spennu. Fyrirhuguð stækkun verknámshúss okkar árið 2025 er á áætlun þar sem ný viðbygging fyrir húsasmíðadeild á að rísa. Þessi stækkun mun ekki aðeins bæta aðstöðu og aðgengi heldur einnig styrkja enn frekar ný tækifæri og þá frábæru menntun sem við bjóðum upp á.

Eydís Ásbjörnsdóttir skólameistari

Mennta- og barnamálaráðherra ásamt skólustjórnendum

HLUTVERK & MARKVIÐ

Verkmenntaskóli Austurlands er framhaldsskóli sem starfar samkvæmt Aðalnámskrá framhaldsskóla, framhaldsskólalögum og öðrum lögum og reglugerðum sem snerta skólastarf á framhaldsskólastigi. Skólinn hefur að leiðarljósi þá grunnþætti menntunar sem tilteknir eru í Aðalnámskrá framhaldsskóla: Læsi, sjálfbærni, lýðræði og mannréttindi, jafnrétti, heilbrigði og velferð ásamt sköpun.

Skólinn leggur áherslu á að bjóða upp á fjölbreytt nám og mæta ólíkum áhugasviðum og hæfileikum nemenda. Sérstakt tillit er tekið til austfirskis samfélags í skólastarfinu og því er mikilvægt að byggja upp góð tengsl við aðra skóla, fyrirtæki, stofnanir og félagasamtök í landshlutanum.

Verkmenntaskóli Austurlands er eini skólinn á austanverðu landinu sem gefur nemendum kost á að leggja stund á nám á iðn- og starfsnámsbrautum auk bóknámsbrauta. Þessi sérstaða skólans krefst þess að markvisst sé unnið að kynningu á því námi sem boðið er upp á.

Í skólastarfinu er leitast við að veita góða kennslu, auka viðsýni nemenda, hvetja til gagnrýnnar og skapandi hugsunar, efla samvinnu og tillitssemi og hvetja til virðingar fyrir umhverfi og samfélagi. Jafnframt er lögð áhersla á að nemendum gefist tækifæri til þátttöku í heilbrigðu og þroskandi félagslífi. Þá vill skólinn veita nemendum stuðning eftir þörfum og sem fullkomnasta aðstöðu til náms og félagslegra athafna.

SAMVINNA - ÞEKING - ÁRANGUR

Frá haustinu 2016 hefur stefnumiðaðri áætlun til þriggja ára verið skilað árlega til MRN, til að koma til móts við 31.-32. gr. laga um opinber fjármál. Liður í stefnumiðaðri áætlun er að setja markmið fyrir kjarnastarfsemi og rekstrarþætti og árangursmælikvarða sem gefa vísbendingar um hvort markmið hafi náðst. Hér á eftir má sjá markmið VA fyrir árin 2023 - 2025 og hvernig skólinn vinnur markvisst að því að ná markmiðum sínum.

KJARNASTARFSEMI - MARKMIÐ

- 1. Minnka brotthvarf úr námi**
- 2. Efla gæði bók- og starfsnáms**
- 3. Stuðla að aukinni aðsókn í starfs- og tækninámi**

Til þess að ná settum markmiðum hafa verið settar fram ýmsar aðgerðir. Áhersla er á öflugum eftirfylgni með nemendum og hvatningu. Nemendur fá umsagnir þrisvar sinnum á önn sem veita góða leiðsögn í náminu og umsjón með nemendum undir 18 ára efling. Samkvæmt útreikningum MRN á brotthvarfi var brotthvarf nýnema sem innrituðust í VA að loknum 10. bekk 0% á milli árána 2019 og 2020 en eftir það hækkaði það, var 14,4% 2021, aftur 0% 2022 en er 6,2% samkvæmt síðustu mælingu sem skólinn hefur fengið (2023).

Markvisst er fylgst með viðhorfi nemenda til kennslu og aðstöðu í skólanum og áhersla er lögð að rýna niðurstöður áfangamats. Að sama skapi hefur verið lögð áhersla á að bæta aðbúnað nemenda og starfsfólks, m.a. með endurnýjun tækjabúnaðar í verknámi.

Gæðastjórnun náms verður sífellt markvissari við skólann eftir því sem gæðakerfi skólans nær að skjóta dýpri rótum en gæðakerfið er ein af leiðum skólans til að bæta gæði náms og kennslu. Gæðakerfið hlaut vottun á árinu 2021 og fór í gegnum viðhaldsvottun á árinu 2022 og aftur 2023 sem staðfesti að skólinn starfrækti áfram kerfi sem uppfyllti kröfur ISO-9001 staðalsins.

Unnið er markvisst að aukinni aðsókn í starfsnámi og vinnur VA með öðrum starfsnámskólum að öflugum kynningarstarfi. Að sama skapi heldur skólinn Tæknidag fjölskyldunnar og er markmið skólans að stuðla þannig að öflugum kynningarstarfi. Alla jafna sækja um 15% íbúa fjórðungsins daginn heim á Tæknidegi fjölskyldunnar.

Auk þess hefur skólinn frá árinu 2021 unnið að verkefninu Verklegt val í VA með grunnskólum Fjarðabyggðar sem hefur skilað sér í aukinni aðsókn í starfsnámsdeildir skólans.

REKSTRARÞÆTTIR - MARKMIÐ

- 1. Efling mannauðs**
- 2. Draga úr neikvæðum umhverfisáhrifum.**

Til þess að ná settum markmiðum hafa verið settar fram ýmsar aðgerðir. Áhersla er á auknið aðgengi að námskeiðum og jafningjafræðslu innan skólans sem og aðgengi að skólaheimsóknum og námskeiðum erlendis.

Hvatakerfi til þess að styðja við endurmenntun starfsfólks var komið á í gegnum stofnanasamning.

Starfsmannasamtöl hafa verið fest í sessi og á allt starfsfólk að fara í samtali a.m.k. einu sinni á skólaári.

NEMENDUR

VORÖNN 2023

Nemendafjöldi: 316

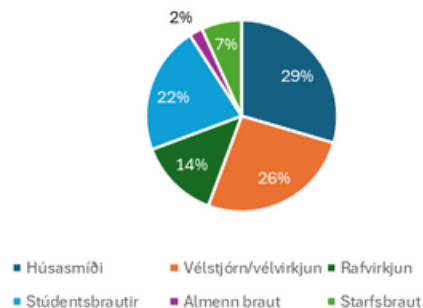
- 113 dagskólanemendur
- 203 fjar- og dreifnemar

HAUSTÖNN 2023

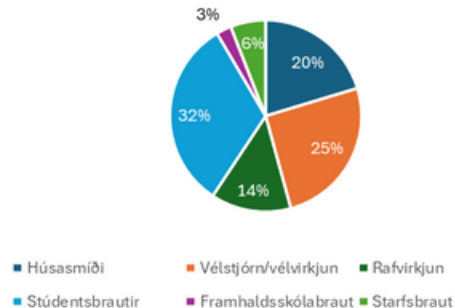
Nemendafjöldi: 517

- 122 dagskólanemendur
- 150 grunnskólanemendur í verkvit
- 245 fjar og -dreifnemar

Skipting dagskólanema á vorönn 2023 eftir brautum

Skipting dagskólanema á haustönn 2023 eftir brautum

NÁMSFRAMBOÐ

Námsframboð við Verkmenntaskóla Austurlands er afar fjölbreytt.

Flestar námsbrautirnar eru í boði í dagskóla. Þess utan er sjúkraliðanám og námsbrautir fyrir leikskólaliða og stuðningsfulltrúa í fjarnámi. Sjúkraliðanámið í VA er kennt í samvinnu við tvo aðra framhaldsskóla, FNV og MÍ, og er hluti af samstarfi innan Fjarmenntaskólans.

Verkmenntaskólinn býður einnig upp á fjölbreytt námsframboð í fjarnámi í fögum sem nýtast upp í stúdentsbrautir og einnig í bóklegum áföngum í iðngreinum.

Ein iðnnámsdeild skólans er í boði bæði í dagskóla og dreifnámi en það er rafiðndeildin. Þar er fagbóklegt nám í boði í fjarnámi og vinnustofur fyrir verklegan þátt námsins utan dagvinnutíma þrisvar í viku.

Haustið 2023 var farið af stað með helgarnám í húsasmíði vegna þess að ekki var hægt að taka við öllum nemenendum inn í dagskóla. Þar er fagbóklegt nám í fjarnámi og helgarlotur fyrir verklegan þátt námsins.

Studentsbrautir

Starfsbraut

Húsmíði

Rafvirkjun

Hárið

Virkjun

n

ánám

tir fyrir Leikskól

STARFSFÓLK

Á ársgrundvelli voru tæp 32 stöðugildi við skólann sem skiptust í 22 við kennslu og 10 við rekstur og þjónustusvið.

KENNSLUSVIÐ

Á kennslusviði störfuðu 26 manns á vorönn en 28 manns haustönn og var hluti þeirra í 50% starfi og minna. Þrír kennarar voru einnig deildarstjórar samhliða fullri kennslu þ.e. á öllum iðnnámsbrautum og þroskaþjálfari er deildarstjóri starfsbrautar. Á báðum önnum þurfti að kaupa inn kennslu í iðnnám sem nam um 1 starfshlufalli. Meðalaldur kennara skólans er 44 ár.

ÞJÓNUSTUSVIÐ

Á ársgrundvelli voru á þjónustusviði 8 starfsmenn í um 6 stöðugildum sem skiptast í húsvörð, aðstoðarhúsvörð, rættitækna, náms- og starfsráðgjafa, kerfisstjóra (50% starf), nemendagæslu á heimavist og verkefnastjóra í FabLab smiðju (sinnir kennslu samhliða).

STJÓRNENDUR

Samkvæmt skipuriti skólans eru fjórir aðalstjórnendur við skólann; skólameistari, áfangastjóri, gæðastjóri og fjármála- og skrifstofustjóri. Allir þessir aðilar eru í fullu starfi. Gæðastjóri sinnir kennslu samhliða stjórnun. Fjármála- og skrifstofustjóri sér um almenna fjármálastjórn og bókhald, þjónustu á skrifstofu og rafræna skjalastjórn.

Auk aðalstjórnenda stýra fjórir deildarstjórar fagsviðum í iðnámi og deildartjóri er á starfsbraut, þetta eru hlutastörf samhliða kennslu og teljast þeir því einnig með kennslusviði hér ofar.

Kærleiksdagar 2023

Í marsmánuði ár hvert eru haldnir Kærleiksdagar í VA. Ýmiss konar uppbrot fer fram þessa daga og er áherslan á að láta gott af sér leiða. Kærleiksdögum lýkur með árshátíð skólans.

Skóli er hluti af samfélagi sínu, hvort sem um ræðir nærsamfélag hans eða menntasamfélag í heimi þar sem fjarlægðir verða sífellt minni vegna tækniframfara og aukinna ferðalaga. VA á í viðtæku samstarfi út fyrir skólann við hina ýmsu aðila og hafa áhrifin jákvæð áhrif á þróun og eflingu skólans.

SAMSTARF VIÐ NÆRUMHVERFI OG ATVINNULÍF

VA stendur í nánum tengslum við umhverfi sitt og atvinnulífið. Nokkuð er um að einstaklingar úr atvinnulífinu komi inn og kenni staka áfanga í iðn- og starfsnámi við skólann og eru þau tengsl við vinnumarkaðinn dýrmæt. Einnig hefur atvinnulífið stutt við skólann með styrkjum til kaupa á tækjabúnaði. Loks má nefna að árlega er *Tæknidagur fjölskyldunnar* haldinn í VA í samstarfi við fyrirtæki og stofnanir á Austurlandi og landinu öllu. Í tengslum við Tæknidaginn hafa Mátis og VA staðið að nýsköpunarkeppni fyrir grunnskólanemendur í Fjarðabyggð sem lýkur með uppskeruhátíð og verðlaunaafhendingu á deginum.

SAMSTARF VIÐ GRUNNSKÓLA

Markvisst er unnið með grunnskólum á Austurlandi að kynningum á námi við skólann. Starfsfólk og nemendur sækja elstu nemendur grunnskólanna heim og einnig er nemendum boðið í heimsóknir í VA. *Verklegt val í VA er verkefni sem hófst haustið 2021* þar sem nemendur í 9. og 10. bekk í grunnskólum Fjarðabyggðar koma og leggja stund á tvær iðn- og starfsnámsgreinar einu sinni í viku í átta vikur. Það hefur skilað sér í auknum fjölda nemenda sem sækja um iðn- og starfsnám að grunnskólagöngu lokinni.

Stjórnendateymi VA tekur einnig reglulega þátt í fundum skólastjórnenda í Fjarðabyggð þar sem samstarfsmöguleikar eru ræddir auk þess sem VA býður kennurum grunnskólanna í heimsóknir.

SAMSTARF VIÐ AÐRA FRAMHALDSSKÓLA

Viðtækt samstarf fer fram við aðra framhaldsskóla, þá helst í gegnum SMÍ, samstarf starfsnámsskólanna og Fjarmenttaskólann. Samstarfið er dýrmætt og styrkir skólann og starfsfólk hans.

ERLENT SAMSTARF

Frá árinu 2017 hefur VA verið virkur þátttakandi í erlendu samstarfi í gegnum menntaáætlun Evrópusambandsins, sem nánar má kynna sér á [heimasíðu skólans](#). Samstarfið gefur bæði nemendum og starfsfólki dýrmæt tækifæri til að fóta sig í síbreytilegu og alþjóðlegu umhverfi 21. aldarinnar.

„Ef hlutirnir hafa alltaf verið svona segi ég að tími sé kominn til að breyta.“

Einar Már Sigurðarson, fyrrum skólameistari VA

ÞRÓUN

Skólastarf í VA er í sífelldri þróun eins og vera ber enda á kyrrstaða litla samleið með skólastarfi. Hér má sjá nokkur dæmi um þróunarstarf í skólanum á árinu.

VINNUSTOFUR

Í upphafi vorannar 2021 var tekið upp svokallað vinnustofukerfi í skólanum. Var sú ákvörðun tekin til þess að skólinn yrði betur í stakk búinn að mæta skyndilegum breytingum á sóttvarnaráðstöfunum vegna COVID-19 en einnig til þess að auka ábyrgð nemenda á eigin námi. Frá þeim tíma hafa ólíkar útfærslur kerfisins verið prófaðar og rýndar af nemendum og kennurum.

LEIÐSAGNARNÁM

Mikil þróun hefur verið í námsmati innan skólans síðustu annir. Hafa verið fengnir gestafyrirlesarar á sviði leiðsagnarnáms og í upphafi haustannar 2022 var ákveðið að fá heildstæðara námskeið frá Miðstöð skólaþróunar Háskólans á Akureyri (MSHA).

Um var að ræða heilsárs námskeið þar sem kennarar unnu með eigin kennslu og komu regluleg innlegg frá sérfræðingum MSHA ásamt eftirfylgni í formi samtala og samvinnu. Verkefninu lauk í lok vorannar 2023.

VERKLEGT VAL Í VA

Eins og fyrr segir hófst verkefnið haustið 2021. Markmið verkefnisins var að auka möguleika grunnskólanema á verknámi á skólatíma og kynna betur þá möguleika sem felast í iðn- og starfsnámi með það fyrir augum að fjölga nemendum í þeim greinum. Gerð var viljayfirlýsing við Mennta- og barnamálaráðuneytið um áframhald verkefnisins á vordögum 2022 og hefur verkefnið haldið áfram síðan.

FJÁRMÁL OG REKSTUR

Flutt fjárheimild frá 2022 samkvæmt fjárheimildarmynd er 33,5 milljónir. Áætluð rekstrarniðurstaða ársins 2023 er jákvæð um 19,6 milljónir. Hér má sjá áætlaðar niðurstöður ársins 2023. Allar áætlanir VA gera ráð fyrir að rekstrarafgangur ársins 2023 flytist yfir á árið 2024.

Fjárheimild VA 2023	
Allar tölur í milljónum króna	
Höfuðstóll f. 2022	33,5
Fjárlög 2023	490,8
Uppgjör og fl. 2023	32
	556,3

Áætlaður rekstur VA 2023	
Allar tölur í milljónum króna	
Aðrar rekstrartekjur	-13,5
Sértekjur	-35,4
Launagjöld	387,5
Almennur rekstur	175,6
Fjárfestingar	22,5
	536,7

Endilega komið og kíkíð á fataskiptaslánna.

Ekki henda fötunum, gefum þeim nýtt líf.

Þið getið náð ykkur í föt eða komið með föt sem þið eruð hætt að nota

UMHVERFISMÁL

Í Verkenntaskóla Austurlands er rík áhersla lögð á umhverfismál. Skólinn hefur verið þátttakandi í verkefninu *Skólar á grænni grein* frá haustinu 2016 og á haustönn 2020 hófst starf við innleiðingu *Grænna skrefa í ríkisrekstri* sem lauk með því að skólinn fékk vottun á öll fimm grænu skrefin vorið 2022.

UMHVERFISNEFND OG GRÆNFÁNI

Á haustönn 2022 fékk skólinn afhentan Grænfána í þriðja sinn. Umsjón Grænfánaverkefnins er í höndum umhverfisnefndar skólans en í henni sitja fulltrúar nemenda og starfsfólks.

Umhverfisnefndin hefur unnið að fjölbreyttum verkefnum, m.a. mælingu á matarsóun, úttekt á sorpflokkun, ýmis konar fræðslu og gerð fræðsluefnis sem tekur á mismunandi umhverfispáttum.

Umhverfisnefndin hefur einnig verið í samstarfi við skóla erlendis um verkefni tengdu orkunotkun og orkunýtingu.

græn SKREF

HÚSNÆÐI

Verkmenntaskóli
Austurlands

Eins og fram hefur komið í fyrri ársskýrslum er húsnæði skólans um margt gott hvað kennslu- aðstöðu varðar. Það á þó helst við um aðstöðu til bóknámskennslu en aðstaða verknámsdeilda er að segja má sprungin. Þar er mikilvægt að bætt verði úr en skólinn hefur lagt áherslu á að byggt verði undir byggingaiðndeild skólans. Með því móti, samhliða breytingum, mætti vel bæta úr aðstöðuleysi deilda og auka nýtingu og aðbúnað þegar aðsókn er mikil. Eins og staðan er í dag býður húsnæðið ekki upp á fulla nýtingu með tilliti til stærðar nemendahópa sem kemur niðri á rekstrarforsendum skólans.

Í Verkmenntaskóla Austurlands sem og öðrum framhaldsskólum er mikil aðsókn í verk- og tækninám sem veldur aukinni húsnæðisþörf fyrir þessar greinar. Það var því mikilvægt skref þann 11. maí 2022 þegar mennta- og barnamálaráðherra, skólastjórnendur og bæjarstjóri undirrituðu yfirlýsingu varðandi mögulega stækkun á húsnæði Verkmenntaskóla Austurlands. Miklar vonir eru bundnar við að þetta muni skila betri aðstöðu fyrir starfsnám við skólann.

Mikil og jákvæð breyting hefur verið á aðstöðu fyrir nemendur og starfsfólk skólans eftir endurbætur og nýtingu rýmis sem áður var leigt út. Nýr samkomusalur sem tekinn var í notkun og að opna mötuneyti innan skólahúsnæðis með tilkomu framreiðslueldhúss hefur haft mjög góð áhrif á félagslíf og skólaandann. Jafnt og þétt hefur verið aukin aðsókn í mötuneytið hjá nemendum og starfsfólki.

**Við VA er starfrækt
heimavist með góðum
aðbúnaði fyrir
nemendur ... og ekki
spillir umhverfið
fyrir!**

**VERKMENNTASKÓLI
AUSTURLANDS**

Í Verkmenntaskóla Austurlands eru árangur og gæði skólastarfsins markvisst metin eins og gert er ráð fyrir í lögum um framhaldsskóla og er nánar útfært í reglugerð um mat og eftirlit í framhaldsskólum (700/2010). Innra mat skólans er mjög virkt og samofið annarri starfsemi hans.

INNRA MAT

Frá árinu 2014 hefur verið unnið að innleiðingu á gæðakerfi samkvæmt ISO 9001 staðlinum. Á vordögum 2021 náðist sá áfangi að formleg vottun fékkst á kerfið og árlega fer skólinn í viðhaldsúttektir sem staðfesta að skólinn uppfylli áfram kröfur ISO-9001 staðalsins.

Á þessum árum hefur mikið vatn runnið til sjávar og er gæðastjórnunarkerfi skólans orðið mjög öflugt með afar virku gæðaeftirliti og innri úttektum kerfisins sjálfs. Gæðastjórnunarkerfið hefur vaxið og í raun má segja að um rekstrarstjórnun sé að ræða í dag þar sem kerfið tekur mið af kröfum staðalsins, ytri kröfum eins og lögum, reglugerðum og Aðalnámskrá framhaldsskóla ásamt því sem eigin kröfur skólans verða sífellt umfangsmeiri þáttur kerfisins.

Á heimasíðunni, www.va.is, má lesa nánar um [sjálfsmat skólans](#) og fyrir áhugasama er vert að benda á skýrslurnar [Rýni stjórnenda](#) sem skrifaðar eru í lok hvers skólaárs. Þar má fá afar góða yfirsýn yfir gæðastarf skólans ásamt stefnu fram á við til stöðugra umbóta.

JAFNLAUNAVOTTUN

Innleiðing jafnlaunakerfis samkvæmt ÍST 85 staðlinum hefur haldist í hendur við innleiðinguna á gæðakerfinu. Lauk innleiðingunni með því að vottun fékkst í febrúar 2020. Vottunin staðfesti að skólinn starfræki jafnlaunakerfi og tryggja á að málsmeðferð og ákvarðanir í launamálum byggist á málefnalegum sjónarmiðum og feli ekki í sér kynbundna mismunun. Viðhaldsúttektir hafa verið framkvæmdar árlega og staðfest var að skólinn starfrækti áfram jafnlaunakerfi samkvæmt staðlinum. Faggilta vottunarstofan iCert sér um vottun á báðum kerfum.